

Sipos Éva: *Bartók*, 2006 / gyapjú, 140x110 cm

Sipos Éva: *Csend*, 1998 / gyapjú, fémszál, 130x100 cm

Sipos Éva: *A szürkület gránitpora (Piliszy János)*, 2015 / gyapjú, selyem, rézszál, 140x95 cm

Wehner Tibor PILLANATKÉP

SIPOS ÉVA KÁRPITMŰVÉSZRŐL ÉS ALKOTÁSAIRÓL

Sipos Éva kárpitművészről több mint húsz esztendővel ezelőtt, 2001-ben a Budavári Kárpitműhelyben rendezett kiállítása kapcsán azt jegyezhetjük fel (és a *Magyar Iparművészet* című folyóiratban azt dokumentálhattuk), hogy művészetében a tárgyszerű megközelítés és a személyes jelleg, a hűvösen tárgyilagos és a subjektív árnyaltságú szemlélet – mind az alkotói, mind a befogadói síkon – mintegy észrevétlenül összerosódott, elválaszthatatlan egységgé vált. Megállapítható volt az is, hogy az egyegy, a műfaj természetéből eredően nagy vállalkozásnak minősíthető kész, kiforrott alkotásokat, és a terveket, vázlatokat felvonultató kollekció különleges viszonyrendszereket, pontos következtetések megvonására ösztönző művészeti közeget körvonalazott. A műveket szemlélő visszautalhatott és következtethetett, izgalmas műhelyproblémákat analizálhatott: példának okáért, hogy milyen előképek alapján jön létre egy-egy kompozíció, milyen átalakulásokon megy keresztül egy-egy terv a végleges realizálásig, s hogy milyen munkák követik majd az eddig megszületetteket. És itt már rögzíthető is volt az első fontos tanulság: az, hogy a módosulásoknak Sipos Éva alkotómódszerében rendkívül fontos szerepe van, mert a művész szövés közben szabadon improvizál, a terven nem szereplő, újabb és újabb részletek kibontásával gazdagítja alkotását. Ez a Sipos-mű egyik karakteres jellemző jegye: a részletgazdagság, a színek és a formák varázslatos változatosságú és mégis egységben való felvonultatása. Az összefogott egész sokrétű részlet-világával a művész nehezen lezárható, emocionális élményekben gazdag felfedezőutakra invitálja műveinek befogadóját. Mindemellett az újabb külsődleges vizsgálati szempont-érvényesítés, a művész pályaképének, indíttatásának mérlegetelése is mellőzhetetlen, a műveket feltáró konklúziók megvonásához segíthetett. Elhanyagolhatatlan tényező ugyanis, hogy Sipos Éva eredendően festőművész, aki a képzőművészeti

főiskolai festészeti tanulmányok lezárása után, mintegy véletlenszerűen fordult a kárpitművészet felé. A kilencvenes években a magyar és nemzetközi textilművészeti fórumokon bemutatott alkotások, és a budavári műhelyben felvonultatott, az elmúlt három-négy év munkáját összegző művek – amelyek szervesen illeszkednek a falikárpit ismételt, jelenkori kivirágzásának folyamatába – meggyőzően tanúsították e véletlenszerű fordulat törvényszerűségét. Egy jellegzetesen egyéni művészi-alkotói portré vonásai jelentek meg, egy, a klasszikus gobelinszövési technikát és az ezredforduló kifejezésének korszerűségeire törő műteremtését harmonikusan egyesítő teljesítmény, kárpit-világ dimenziói bontakoztak ki. Sipos Éva kárpitjainak és kárpitterveinek festőisége, festői hatásvilága tehát az előtanulmányokból, a kezdeti vonzódásból eredeztethető, amely aztán egy másik művészeti ágazatban úgy őrződött meg, hogy eszközhasználat, formateremtése révén különleges értéké szintetizálódott.

A dús kolorit, a festői effektusok kárpitművészeti kibontásának leírása kapcsán természetesen a kifejezés mineműségének, formai jellegének meghatározása sem feledhető. Ez egy elvont, a valóságalelemekre konkrétan már nem hivatkozó, absztrakt világ – bár a valóság, mint tudható, általában mindig rejteget művészeti visszacsatolási lehetőségeket. Az elvonatkoztatások, a tárgynélküliségek megjelenítése Sipos Éva munkásságában váratlanul, szinte villámcsapásszerűen jelentkezett: 1997-ben hirtelen szakított a korábbi figurális, emberalakokat, állatokat ábrázoló kompozíciókkal, és az elkövetkező négy évben már kizárólag nonfiguratív munkákat tervezett és kivitelezett. A „tervezés”-fogalom azonban nem használható e művész esetében a hagyományos terminológia szellemében, mert Sipos Éva műveit a belső kiírás által vezérelt gesztusszerű alkotómódszer, vagy inkább átszellemült alkotói állapot sokkal inkább meghatározza, mintsem

Sipos Éva: Mint egy ellipszis + részlet, 2005 /gyapjú, selyem, fémszál, 150x200 cm

Sipos Éva: Egyedül az öröklét működik, 2016 /gyapjú, selyem, fémszál, 180x130 cm

valamiféle lassú, tudatosan építkező metódus. Vagyis festői gesztusok vad, féktelen, elementáris erővel felszínre törő és a síkfelületen rögződő tervei, és az ugyanezen szenvedéllyel és érzelmi átéléssel hajtott lélek-kivetülések kárpitjai jelennek meg művei befogadói előtt. Tehát az objektivitásokra alapozott megközelítéseken túllépve, az alkotói én, az alkotói szubjektum szférájába kell a művek szemlélőinek kalandozniuk, hogy végezetül megpróbálhassák végre felfejteni Sipos Éva festői kárpitjainak, az arany négyzetek és a vörös foltok szertefoszlásaira hangolt elvont kompozícióinak jelenségvilágát, tartalmi köreit. Alkotásain a transzcendens arany puha, nemes, visszafogott ragyogása megőrződik még ugyan, de mintha kissé háttérbe szorulna a sebzettségek vörösei mögött. A terveken a festéktestbe ágyazódó gészövetdarabok, a kárpitokon a megvágottságok, a széthasítottságok élességei, az elinduló és megszakadó ívek törései mellett koncentráltan

a sejtésszerűségekben lappangó foltok kapnak kiemelt kompozíciós szerepet és tartalmi hangsúlyt. E motívumokkal a kárpitművész Sipos Éva a tragikus, a XX–XXI. század fordulóján oly autentikus életérzéseket összpontosít és sugall: a hegedő sebek is fel-felszakadoznak, a sérülések nem gyógyulnak, a kötések újra meg újra átvéreznek. A fájdalmak és a veszélyek elől elhagyott, kihalt, sivár lelki csatatereinkre húzódnunk csak vissza.

A Budavári Kárpitműhelyben rendezett kiállítás óta eltelt két évtizedben Sipos Éva kárpitművész tovább építette tragikus szépségekben gazdag kárpitvilágát: alkotásaival rendszeresen jelen volt – és napjainkban is jelen van – a magyar kárpitművészek országos fórumain és csoportos tárlatain. Újabb és újabb művei révén életműve kiteljesedett, munkássága fontos, értékekben gazdag, egyéni vonásokkal felruházott, érvényes mondandókat közvetítő alkotóelemévé vált a magyar textilművészeti ágazat ezredforduló utáni történetének.

Sipos Éva: Találkozás a hóban, 2001 / gyapjú, selyem, aranyszál, 205 x 110 cm